

Міністерство освіти і науки України  
Донбаська державна машинобудівна академія (ДДМА)

**С. Л. Загребельний**

# **СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ МАТЕМАТИЧНОЇ ТА ЕКОНОМІЧНОЇ ОСВІТИ**

**методичні вказівки до практичних занять та  
самостійної роботи для студентів спеціальності  
014 Середня освіта (математика)**

Рекомендовано:  
Вченою Радою факультету машинобудування  
Протокол № 01-23/08 від «28» серпня 2023 р.

2023-2024 навчальний рік

Міністерство освіти і науки України  
Донбаська державна машинобудівна академія (ДДМА)

**С. Л. Загребельний**

# **СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ МАТЕМАТИЧНОЇ ТА ЕКОНОМІЧНОЇ ОСВІТИ**

**методичні вказівки до практичних занять та  
самостійної роботи для студентів спеціальності  
014 Середня освіта (математика)**

Затверджено  
на засіданні методичної ради  
Протокол № 9 від 17.06.2021

Краматорськ  
ДДМА  
2021

УДК 378.147.88  
З-14

**Загребельний С. Л.**

- З-14 Сучасні проблеми математичної та економічної освіти: методичні вказівки до практичних занять та самостійної роботи для студентів спеціальності 014 Середня освіта (математика) / С. Л. Загребельний. – Краматорськ : ДДМА, 2021. – 47 с.

Методична розробка призначена для студентів та магістрантів спеціальності 014 Середня освіта (математика), призначена для формування у майбутніх фахівців сучасного економічного мислення, системи поглядів, теоретичних і прикладних знань, умінь і навичок щодо організації навчального процесу у вищій та середній школі і проведення різних видів занять пов'язаних з економікою.

Посібник містить теми семінарських занять, приклади застосування окремих технологій та їх елементів на уроках математики та економіки, перевірочний тест, а також питання для підготовки до заліку та літературу.

**УДК 378.147.88**

© С. Л. Загребельний, 2021

© ДДМА, 2021

## ЗМІСТ

ВСТУП.....	5
СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.....	7
ТЕМИ СЕМІНАРІВ .....	8
САМОСТІЙНА РОБОТА.....	9
ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ .....	10
ПИТАННЯ ДЛЯ ПЕРЕВІРКИ ЗАСВОЄННЯ МАТЕРІАЛУ:.....	11
ПИТАННЯ І ЗАВДАННЯ НА ЗАЛІК.....	13
ТЕСТОВІ ПИТАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ ПЕРЕВІРКИ РІВНЯ ЗНАНЬ З ДИСЦИПЛІНИ «Сучасні проблеми математичної та економічної освіти».	17
РЕКОМЕНДОВАНІ ІНФОРМАЦІЙНІ ДЖЕРЕЛА .....	50

## ВСТУП

**Мета вивчення дисципліни.** Навчальна дисципліна «Сучасні проблеми математичної та економічної освіти» повинна надати методичну підготовку вчителю математики та економіки, сформувати професійну компетентність випускника, яка поєднує у собі математичні та економічні знання майбутнього вчителя, його психолого-педагогічну та методичну підготовку, особистісні якості, формувати здатність організувати навчально-виховний процес на рівні сучасних вимог.

**Головною його метою є** формування у майбутніх фахівців сучасного економіко-математичного мислення, розгляду проблем в освіті, системи поглядів, теоретичних і прикладних знань, умінь і навичок щодо організації навчального процесу у школі.

**Предметом** вивчення навчальної дисципліни є зміст, методи, форми засоби навчання математики та економіки у середній загальноосвітній школі, методологічні, дидактичні та методичні підходи до організації навчального процесу та проведення різних видів занять з економіки та математики.

**Завданням навчального курсу** «Сучасні проблеми математичної та економічної освіти» є:

– визначити мету навчання математики та економіки для різних типів шкіл і вікових груп учнів. Забезпечити ґрунтовне вивчення студентами шкільних програм, підручників і навчальних посібників, розуміння закладених в них методичних ідей;

– для кожної з вікових груп учнів конкретизувати зміст навчання математики та економіки (в якому обсязі, на якому рівні опрацювати матеріал), максимально використовуючи досягнення психолого-педагогічної науки і шкільної практики у навчанні учнів з математики та економіки;

– відібрати методи, форми і засоби навчання, придатні для тих чи інших тем і умов;

– показати як слід виховувати і розвивати учнів в процесі навчання математики та економіки;

– сприяти забезпеченню своєчасної підготовки студентів до педагогічної практики наперед випускному курсі;

– формування у студентів теоретичних засад дидактичних особливостей викладання економіки;

– організування роботи студентів у такій формі, яка б моделювала практичну діяльність викладача економічних дисциплін в школі.

Отже, навчання дисципліни сприяє формуванню професійної компетентності випускника, яка поєднує у собі математичні та економічні

знання майбутнього вчителя, його психолого-педагогічну та методичну підготовку, особистісні якості, формувати здатність організувати навчально-виховний процес на рівні сучасних вимог.

*Студент повинен знати:*

- цілі і завдання загальної освіти і цілі навчання математики та економіки в загальноосвітній школі. Проблеми диференціації навчання;
- зміст і роль загально розумових дій і прийомів розумової діяльності;
- методику формування математичних і економічних понять у шкільному курсі дисциплін;
- методику навчання учнів доведенню математичних тверджень;
- методику розв'язування математичних та економічних задач;
- методику проведення позакласної роботи з математики та економіки;
- вимоги до сучасного уроку математики та економіки в школі.
- зміст і дидактичні можливості підручників, методичних посібників і періодичних видань для вчителів математики та економіки;
- базові поняття та принципи методики викладання економічних дисциплін.

*Студент повинен уміти:*

- планувати роботу вчителя математики та економіки, складати план і план-конспект уроку математики, економіки;
- здійснювати контроль і оцінку знань, умінь та навичок учнів;
- організовувати і проводити позакласну роботу з предмету;
- здійснювати логіко-дидактичний аналіз означень, понять, теорем та їх доведень, правил і алгоритмів;
- Добирати систему задач для засвоєння математичних понять та їх властивостей;
- обговорювати та оцінювати результати економічних та педагогічних досліджень з колегами по навчанню;
- використовувати методи активізації навчальної діяльності учнів на уроках математики та економіки;
- розробляти й застосовувати наочні засоби навчання, зважаючи на особливості економічних знань як предмета навчання.

## СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин				
	денна форма навчання				
	усього	у тому числі			
л		п	с.р.	Література	
<b>1</b>	<b>2</b>	<b>3</b>	<b>4</b>	<b>5</b>	<b>6</b>
<b>Змістовий модуль 1. Сучасні проблеми математичної освіти</b>					
<b>Тема 1.1.</b> Методика математики як наука і як навчальний предмет	10	3	3	4	
<b>Тема 1.2.</b> Математичні поняття. Методика роботи з означеннями математичних понять	10	3	3	4	
<b>Тема 1.3.</b> Математичні твердження. Методика навчання доведенню математичних тверджень	10	3	3	4	
<b>Тема 1.4.</b> Задачі у навчанні математики	10	3	3	4	
<b>Тема 1.5.</b> Логіко-математичний аналіз змісту	10	3	3	4	
<b>Тема 1.6.</b> Методи, форми, засоби навчання математики	10	3	3	4	
<b>Разом за змістовим модулем 1</b>	<b>60</b>	<b>18</b>	<b>18</b>	<b>24</b>	
<b>Змістовий модуль 2. Сучасні проблеми економічної освіти.</b>					
<b>Тема 2.1.</b> Зміст і мета шкільної економічної освіти.	10	3	3	4	
<b>Тема 2.2.</b> Засоби навчання в економічній освіті	10	3	3	4	
<b>Тема 2.3.</b> Інформаційно-репродуктивні методи на уроках економіки	12	4	4	4	
<b>Тема 2.4.</b> Теоретичні засади застосування активних методів навчання економіки. Методи і прийоми проблемного навчання	14	4	4	6	
<b>Тема 2.5.</b> Інтерактивне навчання на уроках економіки	14	4	4	6	
<b>Разом за змістовим модулем 2</b>	<b>60</b>	<b>18</b>	<b>18</b>	<b>24</b>	
<i>Усього годин</i>	<b>120</b>	<b>36</b>	<b>36</b>	<b>48</b>	

## ТЕМИ СЕМІНАРІВ

з/п		годин
1.	Методика математики як наука і як навчальний предмет	3
2.	Математичні поняття. Методика роботи з означеннями математичних понять	3
3.	Математичні твердження. Методика навчання доведенню математичних тверджень	3
4.	Задачі у навчанні математики	3
5.	Логіко-математичний аналіз змісту	3
6.	Методи, форми, засоби навчання математики	3
7.	Зміст і мета шкільної економічної освіти	3
8.	Засоби навчання в економічній освіті	3
9.	Особливості застосування традиційних методів на уроках економіки	4
10.	Методи і прийоми проблемного навчання	4
11.	Інтерактивне навчання на уроках економіки	4
	<b>Разом</b>	<b>36</b>



## САМОСТІЙНА РОБОТА

№ з/п	Назва теми	Кількіст ь годин
1	2	3
1.	Методика математики як наука і як навчальний предмет	4
2.	Математичні поняття. Методика роботи з означеннями математичних понять	4
3.	Математичні твердження. Методика навчання доведенню математичних тверджень	4
4.	Задачі у навчанні математики	4
5.	Логіко-математичний аналіз змісту	4
6.	Методи, форми, засоби навчання математики	4
7.	Зміст і мета шкільної економічної освіти	4
8.	Засоби навчання в економічній освіті	4
9.	Особливості застосування традиційних методів на уроках економіки	4
10.	Методи і прийоми проблемного навчання	6
11.	Інтерактивне навчання на уроках економіки	6
<b>Разом</b>		<b>48</b>

## ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

Метою індивідуального завдання є формування вмінь виконувати методичний аналіз навчального матеріалу теми, задавати на конструктивному рівні цілі вивчення всієї теми та цілі уроку, планувати вивчення теоретичного матеріалу за обраною темою, формувати методику вивчення економічних понять, проектувати контроль знань та різноманітні види самостійної та позакласної роботи учнів.

*Виконання індивідуального завдання передбачає наступні розробки:*

1. Постановка цілей навчання теми. При цьому необхідно скласти загальний опис цілей вивчення теми, сформулювати перелік видів діяльності учнів за обраною темою через уміння та сформулювати навички через систему вправ, які складаються з різнорівневих завдань за поданими вміннями.

2. Планування вивчення теоретичного матеріалу.

3. Методика формування поняття. Описати методику формування одного поняття з урахуванням наступних етапів: введення, засвоєння, застосування.

4. Складання плану-конспекту одного з уроків за обраною темою.

№	Теми для написання індивідуальної роботи
1.	Математичні моделі захисту економічної та підприємницької інформації
2.	Математичні моделі управління фінансовими ресурсами
3.	Математичні моделі управління інформаційними ресурсами
4.	Математичні моделі дослідження хаотичної динаміки в економічних системах
5.	Економетричне моделювання оцінки ризику в кредитуванні.
6.	Метод Монте-Карло та перевірка статистичних гіпотез
7.	Економічна культура як освітня мета і чинник суспільного прогресу.
8.	Порівняльний аналіз програм і підручників з шкільного курсу економіки. Створення дидактичних засобів з економіки.
9.	Методика проведення практичних робіт з економіки.
10.	Моделювання проблемних ситуацій і проблемний виклад економіки.
11.	Застосування інтерактивних методів на уроках економіки.
12.	Методика проведення навчальної дискусії на уроках економіки.
13.	Підготовка вчителя до уроку економіки. Розроблення конструктора комбінованого уроку.
14.	Ділова гра: проведення уроку на вибрану тему.
15.	Мета, зміст та організація економічної підготовки учнів.
16.	Типи та структура уроків у класах різного спрямування
17.	Ігрові (ролеві) проекти на уроках основи економіки
18.	Роль моделюючих вправ у засвоєнні матеріалу з основ економічних знань
19.	Комп'ютерні технології та їх роль у навчальному процесі з економіки
20.	Математичні моделі адаптивного управління

## ПИТАННЯ ДЛЯ ПЕРЕВІРКИ ЗАСВОЄННЯ МАТЕРІАЛУ:

1. Проблеми в математичній освіті
2. Задачі у навчанні математики
3. Розкрийте сутність поняття «Економічне виховання».
4. Охарактеризуйте основні цілі економічної освіти молоді.
5. Економічне виховання учнів шкіл.
6. Розкрийте основні розділи програми курсу основ економіки.
7. Охарактеризуйте об'єкт вивчення методики основ економічних знань.
8. Обґрунтуйте завдання навчання учнів основ економіки.
9. Обґрунтування змісту навчального матеріалу.
10. Розкрийте сутність навчального процесу.
11. Обґрунтуйте потреби знань та вмінь майбутнього вчителя.
12. Розкрийте сутність методів педагогічного дослідження.
13. Емпіричні методи педагогічного дослідження.
14. Педагогічне спостереження.
15. Педагогічний експеримент.
16. Вивчення та узагальнення передового педагогічного досвіду.
17. Охарактеризуйте теоретичні методи дослідження.
18. У чому полягає сутність принципів науковості і достовірності у навчанні.
19. Якими шляхами можна реалізувати принципи науковості і достовірності на уроках основ економіки.
20. Охарактеризуйте принципи систематичності і послідовності у навчанні.
21. Доведіть необхідність застосування на уроках основ економіки принципу свідомості та активності учнів.
22. Охарактеризуйте методичні прийоми поєднання слова вчителя і наочності у процесі вивчення основ економіки.
23. Розкрийте шляхи реалізації принципу міцності засвоєння знань.
24. Які основні вимоги ставить перед учителем принцип єдності навчання і виховання.
25. Які загальні вимоги ставлять до уроку основ економіки.
26. Основні етапи уроку основ економіки.
27. Розкрийте типи уроків основ економіки.
28. Охарактеризуйте основні вимоги до складання плану уроку.
29. Вимоги до складання плану проведення практичної роботи.
30. Розкрийте особливості організації і проведення екскурсій.
31. Охарактеризуйте особливості проведення конкурсів та олімпіад з економіки.

32. Розкрийте поняття «методи навчання».
33. Сутність поняття «прийоми навчання».
34. Дайте класифікацію методів навчання.
35. У чому полягає відмінність методів від прийомів навчання.
36. Охарактеризуйте методи викладання навчального матеріалу.
37. Які вимоги ставляться до пояснення і розповіді.
38. Розкрийте особливості підготовки і проведення лекції.
39. Розкрийте структуру семінарського заняття.
40. Охарактеризуйте методи самостійної роботи учнів.
41. Які вимоги ставляться до добору економічних задач.
42. Охарактеризуйте типи проблемних ситуацій.
43. Дайте характеристику проєктивної технології викладання навчального матеріалу з основ економічних знань.
44. Які основні вимоги ставляться до проєктивної технології навчання
45. Охарактеризуйте типи проєктів.
46. Які основні переваги інтерактивних методик над традиційними методами навчання.
47. Основні недоліки інтерактивних методик навчання.
48. У чому принципова різниця між діловими іграми і моделюючими вправами.
49. Охарактеризуйте метод «мозкового штурму» і порядок його проведення.
50. У чому полягає сутність кооперативного навчання.
51. Розкрийте сутність переваг і недоліків кооперативного навчання у порівнянні з традиційними формами навчання.
52. Охарактеризуйте дидактичні завдання системи обміну знань і умінь учнів.
53. Розкрийте основні етапи обліку навчальних досягнень учнів.
54. Охарактеризуйте форми перевірки навчальних досягнень учнів.
55. Розкрийте послідовність індивідуального опитування учнів.
56. Розкрийте особливості тематичного оцінювання навчальних досягнень учнів.
57. Що таке педагогічний тест.
58. Охарактеризуйте тестові завдання закритого і відкритого типу.
59. Охарактеризуйте рівні навчальних досягнень учнів за 12-бальною системою оцінювання знань та вмінь.
60. Розкрийте критерії оцінювання навчальних досягнень учнів з основ економічних знань за 12-ти бальною системою оцінювання знань та вмінь.
61. Чим відрізняються завдання четвертого рівня навчальних досягнень учнів від третього.

## ПИТАННЯ І ЗАВДАННЯ НА ЗАЛІК

1. Завдання та зміст курсу. Мета навчання математики в загальноосвітніх навчальних закладах.
2. Реалізація принципів дидактики у викладанні математики.
3. Методи наукового пізнання і використання їх в процесі вивчення математики.
4. Формування представлень про математичні моделі математичних понять та методика їх вивчення.
5. Математичні твердження: аксіоми і теореми.
6. Види простих теорем і зв'язок між ними. Необхідні і достатні умови.
7. Методи доведень теорем. Індуктивні та дедуктивні методи доведень.
8. Неповна, повна і математична індукції. Методика вивчення доведень в школі.
9. Математична задача. Роль математичних задач та їх види. Загальні принципи та методи розв'язування задач.
10. Роль і місце задач на доведення у навчанні математики.
11. Задачі та методика їх розв'язання.
12. Урок з математики. Підготовка вчителя до уроку.
13. Організація самостійної роботи учнів. Розвиток навичок самоконтролю.
14. Вивчення навчальних планів та програм з математики. Планування роботи вчителя математики.
15. Вивчення підручників і навчальних посібників з математики. Огляд методичної літератури, дидактичних матеріалів з математики.
16. Підготовка вчителя до уроку. Складання плану-конспекту уроку. Схема аналізу уроку.
17. Підбір завдань для самостійних та контрольних робіт з математики. Оцінювання знань учнів.
18. Ознайомлення з шкільним кабінетом математики.
19. Використання наочних посібників та технічних засобів навчання.
20. Демонстрація фрагменту уроку за планом-конспектом уроку (Ділова гра).
21. Організація позакласної роботи з математики: олімпіади, гуртки з математики, математичні вечори і тижні математики.
22. Підбір, складання та перевірка олімпіадних завдань з математики.
23. Сутність і завдання економічної освіти.
24. Концепція сучасної економічної освіти в Україні.

25. Мета і задачі економічної освіти.
26. Навчання як ключове завдання управління.
27. Необхідність і сутність неперервної економічної освіти.
28. Економічне навчання як процес зміни економічної поведінки.
29. Соціально-психологічні умови навчання конкурентоздатного фахівця в системі економічної освіти.
30. Економічні знання та їхня роль у формуванні світогляду людини.
31. Класифікація та різновиди економічних знань, практичне призначення їх.
32. Особливості економічних знань як предмета навчання.
33. Вимоги й остаточна мета вивчення економічних наук.
34. Логіка викладу, формування та сприйняття навчального матеріалу під час вивчення економіки.
35. Сутність і предмет методики викладання економіки. Економічне мислення і поведінка.
36. Сутність та особливості економічного мислення.
37. Моделі економічної поведінки.
38. Навчання як поняття. Мета навчання. Метод навчання.
39. Складові методу навчання.
40. Прийом як складова частина методу навчання.
41. Оволодіння прийомами як реалізація методу навчання, послідовність навчальних дій, що закріплюються у навиках і звичках. Види прийомів: логічні, організаційні, технічні.
42. Класифікація методів навчання.
43. Систематизація методів навчання за джерелом передачі знань.
44. Систематизація методів навчання за ступенем участі суб'єктів освітнього процесу у створенні навчального матеріалу.
45. Систематизація методів навчання за способом передавання інформації у навчальному процесі.
46. Систематизація методів навчання за способом передавання інформації у навчальному процесі.
47. Особливості застосування тих чи інших методів при викладанні облікових дисциплін.
48. Мотивація вивчення облікових дисциплін.
49. Пряме навчання як структурований, послідовний, зрозумілий виклад основного матеріалу. Лекція як форма прямого навчання.
50. Умови ефективного проведення теоретичних занять.

## *Завдання*

### **Варіант 1**

1. Економічне навчання як процес зміни економічної поведінки.
2. Оволодіння прийомами як реалізація методу навчання, послідовність навчальних дій, що закріплюються у навиках і звичках.
3. Види практичних занять: семінар, дискусія, лабораторне заняття, колоквиум, практикум.

### **Варіант 2**

1. Соціально-психологічні умови навчання конкурентоздатного фахівця в системі економічної освіти.
2. Види прийомів: логічні, організаційні, технічні.
3. Алгоритм проведення практичних занять.

### **Варіант 3**

1. Економічні знання та їхня роль у формуванні світогляду людини.
2. Класифікація методів навчання.
3. Місце та роль семінарських і практичних занять у викладанні облікових дисциплін.

### **Варіант 4**

1. Класифікація та різновиди економічних знань, практичне призначення їх.
2. Систематизація методів навчання за джерелом передачі знань.
3. Методичні вимоги до підготовки та проведення семінарських і практичних занять з облікових дисциплін.

### **Варіант 5**

1. Сутність та особливості економічного мислення.
2. Систематизація методів навчання за ступенем участі суб'єктів освітнього процесу у створенні навчального матеріалу.
3. Теоретична та методична робота викладача в процесі підготовки семінарського заняття.

### **Варіант 6**

1. Моделі економічної поведінки.
2. Систематизація методів навчання за способом передавання інформації у навчальному процесі.

**3. Методи проведення семінарських занять з облікових дисциплін.**

### **Варіант 7**

- 1. Основні принципи Болонської декларації, їх реалізації в світі та Україні, їх значення для організації економічної освіти.**
- 2. Систематизація методів навчання за способом передавання інформації у навчальному процесі.**
- 3. Психолого-педагогічні проблеми самостійної роботи.**

### **Варіант 8**

- 1. Нормативно-правова база організації навчального процесу у вищій школі.**
- 2. Особливості застосування тих чи інших методів при викладанні облікових дисциплін.**
- 3. Методичне забезпечення та контроль самостійної роботи майбутніх фахівців з обліку і оподаткування.**

### **Варіант 9**

- 1. Державні стандарти економічної освіти.**
- 2. Варіанти читання лекцій.**
- 3. Завдання науково-дослідної практики фахівців з обліку і оподаткування.**

### **Варіант 10**

- 1. Засоби діагностики якості вищої освіти.**
- 2. Комплекс допоміжних методичних прийомів при читанні лекцій.**
- 3. Організація переддипломної практики фахівців з обліку і оподаткування**



**ТЕСТОВІ ПИТАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ ПЕРЕВІРКИ РІВНЯ  
ЗНАНЬ З ДИСЦИПЛІНИ «Сучасні проблеми математичної та  
економічної освіти»**

**1. У котрому рядку всі слова означають назви основних педагогічних категорій:**

- а) діяльність, освіта, навчання;
- б) виховання, освіта, навчання;
- в) виховання, вплив, навчання.

**2. Методика дослідження- це:**

- а) метод безпосереднього спілкування, який дає змогу одержати від співрозмовників інформацію, що цікавить учителя, за допомогою заздалегідь підготовлених запитань;
- б) послідовність здійснюваних пізнавальних і перетворюючих дій, операцій та впливів, спрямованих на вирішення дослідницьких завдань;
- в) використання групи методів для кількісного аналізу фактичного матеріалу, отриманого в процесі дослідження.

**3. У котрому рядку всі слова означають назви методів педагогічних досліджень:**

- а) бесіда, диспут, дискусія, педагогічна вимога, виховна ситуація;
- б) педагогічне спостереження, бесіда, інтерв'ю, експеримент, вивчення продуктів діяльності, соціологічні методи, соціометричні методи, тестування;
- в) метод реєстрування, метод ранжування, метод моделювання.

**4. Анкетування - це:**

- а) метод соціально-психологічного дослідження, за допомогою структурно- організованих запитань, кожне з яких пов'язане з метою та завданнями ;
- б) спостереження за поведінкою дітей на екскурсії;
- в) активізація пізнавальної діяльності учнів;
- г) прийом навчання використаний учителем;
- е) засіб виховання особистості в колективі.

**5. «У педагогіці він був прихильником ідей Ж.-Ж.Руссо. У своїй садибі відкрив школу, в якій викладав математику та історію. Уклав підручники для народної школи, видавав педагогічний журнал». Про якого педагога йде мова?**

- а) Л.Толстого;

- б) Й.Песталоцці;
- в) Т.Шацького.

**6. У котрому рядку дано правильне визначення поняття «особистість»:**

а) це соціально зумовлена система психічних якостей індивіда, що визначається залученістю людини до конкретних суспільних, культурних, історичних відносин;

б) цілеспрямованість, багатofакторність, безперервність, віддаленість результатів виховного впливу;

в) визначення неповторних фізичних якостей, психічних процесів, темпераменту, рис характеру, здібностей, її потреб, інтересів людини.

**7. У котрому рядку дано визначення поняття «індивід»:**

а) це сукупність зовнішніх та внутрішніх особливостей людини, що формують її своєрідність, відмінність від інших людей;

б) це соціально зумовлена система психічних якостей індивіда, що визначається залученістю людини до конкретних суспільних, культурних, історичних відносин;

в) це людина як представник людської спільноти, соціуму (групи, класу, нації тощо);

г) це процес становлення особистості, вдосконалення її фізичних та духовних сил під впливом зовнішніх і внутрішніх, керованих і некерованих чинників, серед яких найважливішими є цілеспрямоване виховання й навчання.

**8. У котрому рядку подана правильна відповідь «Педагогічний процес - це...»?**

а) рух уперед, послідовна зміна станів, стадій розвитку; сукупність послідовних дій з метою досягнення якогось результату;

б) динамічна взаємодія вихователів і вихованців, спрямована на досягнення поставленої виховної мети;

в) опанування необхідного обсяг наукових знань, формування світоглядних і моральних позицій.

**9. Цільовий компонент педагогічного процесу:**

а) містить усю різноманітність цілей і завдань педагогічної діяльності: від загальної мети - всебічного і гармонійного розвитку особистості - до конкретних завдань формування певних якостей чи їх елементів;

б) відображає смисл, що вкладається як у загальну мету, так і в кожне конкретне завдання; зміст, який необхідно засвоїти;

в) передбачає взаємодію педагогів і вихованців, їх співробітництво, організацію й управління процесом;

г) процесу характеризує досягнуті зрушення відносно поставленої мети.

#### ***10. Змістовий компонент педагогічного процесу:***

а) містить усю різноманітність цілей і завдань педагогічної діяльності: від загальної мети - всебічного і гармонійного розвитку особистості - до конкретних завдань формування певних якостей чи їх елементів;

б) відображає смисл, що вкладається як у загальну мету, так і в кожне конкретне завдання; зміст, який необхідно засвоїти.

в) передбачає взаємодію педагогів і вихованців, їх співробітництво, організацію й управління процесом;

г) процесу характеризує досягнуті зрушення відносно поставленої мети.

#### ***11. Діяльнісний компонент педагогічного процесу:***

а) містить усю різноманітність цілей і завдань педагогічної діяльності: від загальної мети - всебічного і гармонійного розвитку особистості - до конкретних завдань формування певних якостей чи їх елементів;

б) відображає смисл, що вкладається як у загальну мету, так і в кожне конкретне завдання; зміст, який необхідно засвоїти;

в) передбачає взаємодію педагогів і вихованців, їх співробітництво, організацію й управління процесом;

г) процесу характеризує досягнуті зрушення відносно поставленої мети.

#### ***12. Результативний компонент педагогічного процесу:***

а) містить усю різноманітність цілей і завдань педагогічної діяльності: від загальної мети - всебічного і гармонійного розвитку особистості - до конкретних завдань формування певних якостей чи їх елементів;

б) відображає смисл, що вкладається як у загальну мету, так і в кожне конкретне завдання; зміст, який необхідно засвоїти;

в) передбачає взаємодію педагогів і вихованців, їх співробітництво, організацію й управління процесом;

г) процесу характеризує досягнуті зрушення відносно поставленої мети.

***13. Закономірність розвитку особистості в педагогічному процесі полягає в тому, що:***

а) темпи і досягнутий рівень розвитку особистості залежить від спадковості, виховного і навчального середовища, залучення до навчально-виховної діяльності, засобів і способів педагогічного впливу;

б) результативність педагогічного процесу залежить від дії внутрішніх стимулів і мотивів навчально-виховної діяльності, доцільності, своєчасності й інтенсивності зовнішніх (суспільних, педагогічних, моральних, матеріальних та ін.) стимуляторів;

в) ефективність педагогічного процесу зумовлюється якостями педагогічної діяльності та власної навчально-пізнавальної діяльності вихованців;

г) правильно визначене завдання (пов'язане з суспільне зумовленою загальною метою виховання), зрозуміле і сприйняте всіма учасниками педагогічного процесу, значно впливає на вибір педагогічних засобів; аналіз результатів виховання допомагає встановити доцільність обраного варіанта організації педагогічного процесу.

#### ***14. Закономірність динаміки педагогічного процесу така:***

а) темпи і досягнутий рівень розвитку особистості залежить від спадковості, виховного і навчального середовища, залучення до навчально-виховної діяльності, засобів і способів педагогічного впливу;

б) результативність педагогічного процесу залежить від дії внутрішніх стимулів і мотивів навчально-виховної діяльності, доцільності, своєчасності й інтенсивності зовнішніх (суспільних, педагогічних, моральних, матеріальних та ін.) стимуляторів;

в) ефективність педагогічного процесу зумовлюється якостями педагогічної діяльності та власної навчально-пізнавальної діяльності вихованців;

г) педагогічний процес як розвиваюча взаємодія між педагогами і вихованцями має поступовий, етапний характер; чим вищі проміжні досягнення, тим вагоміші кінцеві результати. Величина всіх наступних змін зумовлюється величиною попередніх.

#### ***15. Закономірність інтегрального (нерозривно зв'язаного, суцільного, єдиного) результату педагогічного процесу полягає в тому, що:***

а) темпи і досягнутий рівень розвитку особистості залежить від спадковості, виховного і навчального середовища, залучення до навчально-виховної діяльності, засобів і способів педагогічного впливу;

б) кінцевий результат педагогічного процесу є наслідком взаємозв'язків результатів усіх етапів процесу. Кожний результат етапу - наслідок взаємозв'язків усіх компонентів етапу;

в) ефективність педагогічного процесу зумовлюється якостями педагогічної діяльності та власної навчально-пізнавальної діяльності вихованців;

**16. *Поняття «золоте правило дидактики» Я.А. Коменського це принцип:***

- а) систематичності;
- б) послідовності;
- в) наочності;
- г) доступності.

**17. *Ідею «вільного виховання» вперше обґрунтував:***

- а) Я. А. Коменський;
- б) Ж-Ж. Руссо;
- в) В. да Фельтре;
- г) Д. Локк.

**18. *Школа «книжного вчення» Київської Русі мала статус:***

- а) елементарної школи;
- б) школи підвищеного рівня.

**19. *Основною формою навчання у Київській Русі була:***

- а) групова;
- б) класно-урочна;
- в) індивідуальна.

**20. *Петро Могила обіймав у Києво-Могилянській академії посаду:***

- а) ректора;
- б) префекта;
- в) протектора.

**21. *Києво-Могилянська академія мала таку систему організації:***

- а) поділялася на факультети;
- б) мала вісім класів.

**22. *Автором першої української граматики:***

- а) М. Смотрицький;
- б) П. Беринда;
- в) Є. Славинецький.

**23. *Який з виховних принципів є центральним у Г. Сковороди?***

- а) науковості;
- б) системності;
- в) народності.

**24. Яка якість має домінувати, на думку Г. Сковороди, у вчительській професії?**

- а) безкорисливість;
- б) спорідненість;
- в) терплячість.

**25. Який з принципів виховання є визначальним у педагогічній системі**

А.С. Макаренка?

- а) народність;
- б) природовідповідність;
- в) паралельної дії.

**26. В якому з творів А.С. Макаренка розкриває засади родинного виховання:**

- а) «Материнська школа»;
- б) «Книга для батьків»;
- в) «Батьківська педагогіка».

**27. Яка із ідей В.О. Сухомлинського є такою, що випередила свій час?**

- а) навчання шестирічок;
- б) кабінетна система навчання;
- в) взаємодія школи і родини.

**28. Форма навчання і виховання школярів запроваджена В.О. Сухомлинським:**

- а) уроки казки;
- б) уроки мислення;
- в) уроки милування;
- г) уроки фантазії.

**29. У якому рядку зазначено положення, що не є завданням виховної діяльності?**

а) виховання духовної культури особистості, створення умов для вибору нею своєї світоглядної позиції;

б) утвердження принципів вселюдської моралі: правди, справедливості,

патріотизму, доброти, працелюбності та інших чеснот;

в) виховання є складним, багатогранним процесом, у якому тісно переплетені внутрішні (стосуються особи вихованця) та зовнішні (стосуються виховного середовища) суперечності;

г) формування творчої, працелюбної особистості, виховання цивілізованого господаря.

**30. Результати виховання залежать від виховного впливу на внутрішній світ дитини, її духовну, емоційну сфері полягають в тому, що:**

ф) розвиток суспільства зумовлює зміни, диктує нові потреби і в його виховній системі;

б) виховує все: люди, речі, явища. серед виховних чинників найвагомим є людський (роль батьків, педагогів);

в) виховний процес трансформує зовнішні виховні впливи у внутрішні, духовні процеси особистості (її мотиви, установки, орієнтації, ставлення).

**31. Вкажіть принцип виховання, що передбачає подолання авторитарного стилю виховання, забезпечення співробітництва вихователів і вихованців, урахування думки колективу в цілому і кожної особистості зокрема.**

а) принцип етнізації;

б) принцип зв'язку виховання з життям;

в) принцип культуровідповідності;

г) принцип демократизації;

д) принцип виховання особистості в колективі;

е) принцип індивідуалізації та диференціації; є) принцип цілеспрямованості;

ж) принцип виховання в праці.

**32. Вкажіть принцип виховання, що передбачає створення умов для формування кращих якостей і здібностей дитини, джерел її життєвих сил, повагу до особистості, розуміння її запитів, інтересів, гідності, довіри до неї.**

а) принцип етнізації;

б) принцип зв'язку виховання з життям;

в) принцип культуровідповідності;

г) принцип демократизації;

д) принцип гуманізації;

е) принцип індивідуалізації та диференціації;

є) принцип природовідповідності;

ж) принцип виховання в праці.

**33. Вкажіть принцип виховання, що передбачає правильне співвідношення методів формування свідомості та суспільної поведінки, запобігання відхиленням у них, вироблення в учнів несприйнятливості до будь-яких негативних впливів, готовності боротися з ними.**

- а) принцип єдності і свідомості поведінки;
- б) принцип зв'язку виховання з життям;
- в) принцип культуровідповідності;
- г) принцип демократизації;
- д) принцип гуманізації;
- е) принцип індивідуалізації та диференціації; є) принцип природовідповідності;
- ж) принцип виховання в праці.

**34. Завдання якого виду виховання визначають як оволодіння людиною знаннями про відносини людини з природним середовищем і розумне співіснування з ним?**

- а) завдання морального виховання;
- б) завдання екологічного виховання;
- в) завдання трудового виховання;
- г) завдання економічного виховання;
- д) завдання правового виховання;
- е) завдання розумового виховання.

**35. Завдання якого виду виховання визначають як формування наукового світогляду, розвиток інтелектуальних потенційних можливостей, здатності до інтелектуального зусилля та тривалої інтелектуальної діяльності, вироблення здібностей до самостійної пізнавальної діяльності?**

- а) завдання морального виховання;
- б) завдання екологічного виховання;
- в) завдання трудового виховання;
- г) завдання економічного виховання;
- д) завдання правового виховання;
- е) завдання розумового виховання.

**36. Завдання якого виду виховання визначають як оволодіння правилами і нормами поведінки, формування моральних почуттів і переконань, умінь і навичок моральної поведінки?**

- а) завдання морального виховання;



- б) завдання екологічного виховання;
- в) завдання трудового виховання;
- г) завдання економічного виховання;
- д) завдання правового виховання;
- е) завдання розумового виховання.

**37. Завдання якого виду виховання визначають як формування психологічної готовності до праці, виховання поваги до людей праці та результатів їхньої діяльності, підготовка до свідомого вибору професії.**

- а) завдання морального виховання;
- б) завдання екологічного виховання;
- в) завдання трудового виховання;
- г) завдання економічного виховання;
- д) завдання правового виховання;
- е) завдання розумового виховання.

**38. Яке із завдань є завданням економічного виховання?**

а) оволодіння людиною знаннями, поглядами, переконаннями, про права і обов'язки, вироблення вмінь, звичок, поведінки відповідно до правових норм, формування нетерпимості до правопорушень, прагнення боротьби з цим явищем;

б) оволодіння людиною знаннями про відносини людини з природним середовищем і розумне співіснування з ним;

в) формування наукового світогляду, розвиток інтелектуальних потенційних можливостей, здатності до інтелектуального зусилля та тривалої інтелектуальної діяльності, вироблення здібностей до самостійної пізнавальної діяльності;

г) ознайомлення молоді із законами ринкової економіки, формування здатності до економічного мислення, виховання почуття і рис ефективного господаря.

**39. Вкажіть рядок, у якому всі поняття означають назви методів формування свідомості особистості.**

а) змагання, бесіда, читацька конференція, вимога, приклад, туристичний похід, диспут, екскурсія, заохочення;

б) бесіда, вимога, диспут, лекція, розповідь, роз'яснення приклад;

в) бесіда, читацька конференція, вимога, приклад, диспут, екскурсія;

г) бесіда, читацька конференція, диспут, екскурсія, заохочення.

**40. Вкажіть рядок, у якому всі поняття означають назви методів стимулювання діяльності та поведінки.**

- а) змагання, привчання, приклад, вимога, заохочення, доручення;
- б) змагання, заохочення, покарання;
- в) змагання, привчання, покарання, заохочення, доручення.

**41. Вкажіть рядок, у якому всі поняття означають назви методів організації діяльності, спілкування та формування досвіду суспільної поведінки.**

- а) педагогічна вимога, бесіда, читацька конференція, диспут, екскурсія, заохочення, преса, виховуюча ситуація;
- б) педагогічна вимога, створення виховуючої ситуації, громадська думка, привчання;
- в) педагогічна вимога, створення виховуючої ситуації, бесіда, приклад, громадська думка, привчання.

**42. Вкажіть рядок, у якому подано визначення методу виховання «педагогічна вимога».**

- а) це педагогічний вплив на свідомість вихованця з метою спонукання його до позитивної діяльності або гальмування його-негативних дій і вчинків;
- б) це метод колективної вимоги, який спрямований на обговорення чи критику вчинка учня, що приносить шкоду для колективу, суспільства й самого порушника;
- в) це метод, суть якого полягає у поступовому створенні умов, в яких учень виконує певні дії з метою вироблення необхідних і закріплення позитивних форм поведінки;
- г) це метод виховного впливу, суть якого полягає у визначенні педагогом умов, необхідних для здійснення запланованих завдань щодо формування в учнів нових почуттів, зумовлених новою педагогічною ситуацією, які стають підґрунтям нових думок, мотивів поведінки і подолання недоліків;
- д) всі відповіді правильні;
- е) всі відповіді неправильні.

**43. Вкажіть рядок, у якому подано визначення методу виховання «громадська думка».**

- а) це педагогічний вплив на свідомість вихованця з метою спонукання його до позитивної діяльності або гальмування його-негативних дій і вчинків;
- б) це метод колективної вимоги, який спрямований на обговорення чи критику вчинка учня, що приносить шкоду для колективу, суспільства й самого порушника;

в) це метод, суть якого полягає у поступовому створенні умов, в яких учень виконує певні дії з метою вироблення необхідних і закріплення позитивних форм поведінки;

г) це метод виховного впливу, суть якого полягає у визначенні педагогом умов, необхідних для здійснення запланованих завдань щодо формування в учнів нових почуттів, зумовлених новою педагогічною ситуацією, які стають підґрунтям нових думок, мотивів поведінки і подолання недоліків;

д) всі відповіді правильні;

е) всі відповіді неправильні.

**44. Вкажіть рядок у якому подано визначення методу виховання «вправляння».**

а) це педагогічний вплив на свідомість вихованця з метою спонукання його до позитивної діяльності або гальмування його-негативних дій і вчинків;

б) це метод колективної вимоги з метою формування позитивної діяльності учня або гальмування його-негативних дій і вчинків.

в) як метод, суть якого полягає у поступовому створенні умов, в яких учень виконує певні дії з метою вироблення необхідних і закріплення позитивних форм поведінки;

г) це метод виховного впливу, суть якого полягає у визначенні педагогом умов, необхідних для здійснення запланованих завдань щодо формування в учнів нових почуттів, зумовлених новою педагогічною ситуацією, які стають підґрунтям нових думок, мотивів поведінки і подолання недоліків;

д) всі відповіді правильні;

е) всі відповіді неправильні.

**45. Вкажіть рядок, у якому подано визначення методу виховання «створення виховуючих ситуацій».**

а) це педагогічний вплив на свідомість вихованця з метою спонукання його до позитивної діяльності або гальмування його-негативних дій і вчинків;

б) це метод колективної вимоги, який спрямований на обговорення чи критику вчинка учня, що приносить шкоду для колективу, суспільства й самого порушника;

в) як метод, суть якого полягає у поступовому створенні умов, в яких учень виконує певні дії з метою вироблення необхідних і закріплення позитивних форм поведінки;

г) це метод виховного впливу, суть якого полягає у визначенні педагогом умов, необхідних для здійснення запланованих завдань щодо формування в учнів нових почуттів, зумовлених новою педагогічною

ситуацією, які стають підґрунтям нових думок, мотивів поведінки і подолання недоліків;

- д) всі відповіді правильні;
- е) всі відповіді неправильні.

**46. Вкажіть рядок, де зазначені вчинки учня, які не можуть бути предметом обговорення в колективі (за В.О. Сухомлинським).**

а) вчинок, зумовлений тим, що вчитель припустився необ'єктивності в оцінці знань учня;

б) неправильний вчинок, пояснення якого потребує розповіді про глибоко особисті, дружні стосунки учня зі своїми однолітками чи із старшим або молодшим другом, тому що настановлення на відвертість у такому разі учень переживає як спонування до зради, виказування друга;

в) поганий вчинок, мотиви якого пов'язані з особливостями стосунків у сім'ї, про які дітям рано знати і які не можна їм роз'яснювати;

- г) всі відповіді правильні;
- д) всі відповіді неправильні.

**47. Вкажіть рядок, де подано визначення поняття «освіта». Освіта - це:**

а) процес засвоєння систематизованих знань і формування на їх основі світогляду, розвитку пізнавальних сил (мислення, уяви, пам'яті тощо) та результат цього процесу - досягнення певного рівня освіченості. залежно від мети, особливостей підготовки учнів розрізняють загальну, політехнічну й професійну освіту;

б) сукупність основ науки про природу, суспільство, мистецтво, а також відповідних умінь і навичок, необхідних кожній людині незалежно від професії;

в) сукупність знань про головні галузі виробництва й набуття загальнотехнічних умінь, необхідних для участі в продуктивній праці. її здобувають у процесі вивчення предметів політехнічного циклу;

г) сукупність знань, практичних умінь і навичок, необхідних для певної галузі трудової діяльності, що забезпечує глибоке вивчення наукових основ з обраного виду праці, формування спеціальних практичних умінь та навичок, виховання майбутніх фахівців.

**48. Вкажіть рядок, де схарактеризовано поняття «зміст освіти». Зміст освіти - це:**

а) система наукових знань, практичних умінь і навичок, засвоєння й набуття яких закладає основи для розвитку та формування особистості;

б) сукупність норм і положень, що визначають державні вимоги до освіченості учнів і випускників шкіл на рівні початкової, базової та повної загальної середньої освіти, а також гарантії держави щодо її здобуття;

в) документ, що визначає набір навчальних предметів, які вивчають у закладі освіти, їх розподіл, тижневу й річну кількість годин, відведених на кожний навчальний предмет, структуру навчального року.

**49. Вкажіть рядок, де схарактеризовано поняття «Державний стандарт загальної середньої освіти».**

а) це система наукових знань, практичних умінь і навичок, засвоєння й набуття яких закладає основи для розвитку та формування особистості;

б) це сукупність норм і положень, що визначають державні вимоги до освіченості учнів і випускників шкіл на рівні початкової, базової та повної загальної середньої освіти, а також гарантії держави щодо її здобуття;

в) це документ, що визначає набір навчальних предметів, які вивчають у закладі освіти, їх розподіл, тижневу й річну кількість годин, відведених на кожний навчальний предмет, структуру навчального року.

**50. Вкажіть рядок, де схарактеризовано поняття «навчальний план». Це:**

а) система наукових знань, практичних умінь і навичок, засвоєння й набуття яких закладає основи для розвитку та формування особистості;

б) сукупність норм і положень, що визначають державні вимоги до освіченості учнів і випускників шкіл на рівні початкової, базової та повної загальної середньої освіти, а також гарантії держави щодо її здобуття;

в) це документ, що визначає набір навчальних предметів, які вивчають у закладі освіти, їх розподіл, тижневу й річну кількість годин, відведених на кожний навчальний предмет, структуру навчального року.

**51. Вкажіть рядок, де схарактеризовано поняття «навчальна програма».**

а) це документ, що визначає набір навчальних предметів, які вивчають у закладі освіти, їх розподіл, тижневу й річну кількість годин, відведених на кожний навчальний предмет, структуру навчального року;

б) це документ, що визначає зміст і обсяг знань, умінь і навичок з кожного навчального предмета, зміст розділів і тем з розподілом їх за роками навчання;

в) це книга, що містить основи наукових знань з певної навчальної дисципліни відповідно до мети навчання, визначеної програмою і вимогами дидактики.

**52. Вкажіть рядок, де схарактеризовано поняття «підручник».**

а) це документ, що визначає набір навчальних предметів, які вивчають у закладі освіти, їх розподіл, тижневу й річну кількість годин, відведених на кожний навчальний предмет, структуру навчального року;

б) це документ, що визначає зміст і обсяг знань, умінь і навичок з кожного навчального предмета, зміст розділів і тем з розподілом їх за роками навчання;

в) це книга, що містить основи наукових знань з певної навчальної дисципліни відповідно до мети навчання, визначеної програмою і вимогами дидактики.

**53. Суть закономірності навчання. Залежність навчання від умов, в яких воно відбувається» полягає в тому, що:**

а) навчальний процес має бути спрямований на розвиток інтелекту особистості, її творчих здібностей, уміння жити і працювати в соціальному середовищі;

б) на рівень і якість навчального процесу впливають стан навчально-технічної бази, наявність у вчительському колективі спеціалістів, чия кваліфікація, талант відповідають найвищим стандартам і які визначають особливості навчального процесу в школі;

в) на рівень і якість навчального процесу впливають уміння організовувати навчальний процес на засадах гуманізму (доброти, людяності) з урахуванням ідеології дисципліни учня, формування позитивних його якостей словом і власним прикладом; індивідуальний підхід до кожного учня на основі його інтересів, цікавленості щодо отримання знань, розвитку творчих здібностей.

**54. Суть закономірності навчання. Взаємозалежність процесів навчання, освіти, виховання, розвитку особистості полягає в тому, що:**

а) навчальний процес має бути спрямований на розвиток інтелекту особистості, її творчих здібностей, уміння жити і працювати в соціальному середовищі;

б) на рівень і якість навчального процесу впливають стан навчально-технічної бази, наявність у вчительському колективі спеціалістів, чия кваліфікація, талант відповідають найвищим стандартам і які визначають особливості навчального процесу в школі;

в) на рівень і якість навчального процесу впливають уміння організовувати навчальний процес на засадах гуманізму (доброти, людяності) з урахуванням свідомої дисципліни учня, формування позитивних його якостей словом і власним прикладом;

г) індивідуальний підхід до кожного учня на основі його інтересів, зацікавленості щодо отримання знань, розвитку творчих здібностей.

**55. Яке із запропонованих положень характеризує принцип науковості у навчанні?**

а) здійснення такого відбору навчального матеріалу, який відповідав би структурі певної галузі знань і навчального предмета, специфіці його розділів і тем, викладання предмета на підставі перевірених наукових даних, розкриття причинно-наслідкові зв'язків явищ, процесів, подій;

б) послідовний виклад навчального матеріалу, виділення основного, логічний перехід від засвоєння попереднього до нового матеріалу з метою усвідомлення учнями структури знань, з'ясування логічних зв'язків між структурними частинами навчального предмета, забезпечення системності здобуття знань учнів;

в) майстерне викладання навчального матеріалу вчителем або вдалою подачею автором підручника, що дає можливість зрозуміти складний зміст програми, яку необхідно виконати учневі.

**56. Яке із запропонованих положень характеризує принцип систематичності та послідовності у навчанні?**

а) здійснення такого відбору навчального матеріалу, який відповідав би структурі певної галузі знань і навчального предмета, специфіці його розділів і тем, викладання предмета на підставі перевірених наукових даних, розкриття причинно-наслідкові зв'язків явищ, процесів, подій;

б) послідовний виклад навчального матеріалу, виділення основного, логічний перехід від засвоєння попереднього до нового матеріалу з метою усвідомлення учнями структури знань, з'ясування логічних зв'язків між структурними частинами навчального предмета, забезпечення системності здобуття знань учнів;

в) майстерне викладанням навчального матеріалу учителем або вдалою подачею автором підручника, що дає можливість зрозуміти складний зміст програми, яку необхідно виконати учневі.

**57. Яке із запропонованих положень характеризує принцип доступності викладання у навчанні?**

а) здійснення такого відбору навчального матеріалу, який відповідав би структурі певної галузі знань і навчального предмета, специфіці його розділів і тем, викладання предмета на підставі перевірених наукових даних, розкриття причинно-наслідкові зв'язків явищ, процесів, подій;

б) послідовний виклад навчального матеріалу, виділення основного, логічний перехід від засвоєння попереднього до нового матеріалу з метою

усвідомлення учнями структури знань, з'ясування логічних зв'язків між структурними частинами навчального предмета, забезпечення системності здобуття знань учнів;

в) майстерне викладанням навчального матеріалу учителем або вдалою подачею автором підручника, що дає можливість зрозуміти складний зміст програми, яку необхідно виконати учневі.

**58. Яке із запропонованих положень характеризує принцип зв'язку навчання із життям ?**

а) використання на уроках життєвого досвіду учнів, розкриття практичної значимості знань, застосування їх у практичній діяльності;

б) позитивний результат будь-якої діяльності визначається активністю людини, використання у навчанні проблемних ситуацій, які сприяють активізації пізнання;

в) навчання на основі живого сприймання конкретних предметів і явищ дійсності або їх зображень, що підпорядковується конкретній меті, розвитку самостійності й активності учнів з урахуванням їх вікових особливостей.

**59. Яке із запропонованих положень характеризує принцип свідомості й активності учнів у навчанні?**

а) використання на уроках життєвого досвіду учнів, розкриття практичної значимості знань, застосування їх у практичній діяльності;

б) позитивний результат будь-якої діяльності визначається активністю людини, використання у навчанні проблемних ситуацій, які сприяють активізації пізнання;

в) навчання на основі живого сприймання конкретних предметів і явищ дійсності або їх зображень, що підпорядковується конкретній меті, розвитку самостійності й активності учнів з урахуванням їх вікових особливостей.

**60. Яке із запропонованих положень характеризує принцип наочності у навчанні?**

а) використання на уроках життєвого досвіду учнів, розкриття практичної значимості знань, застосування їх у практичній діяльності;

б) бпозитивний результат будь-якої діяльності визначається активністю людини, використання у навчанні проблемних ситуацій, які сприяють активізації пізнання;

в) навчання на основі живого сприймання конкретних предметів і явищ дійсності або їх зображень, що підпорядковується конкретній меті, розвитку самостійності й активності учнів з урахуванням їх вікових особливостей.



**61. Яке із запропонованих положень характеризує принцип наочності у навчанні?**

а) застосування таких методів, прийомів і форм організації навчання, що забезпечать тривале збереження в пам'яті учнів набутих знань, умінь і навичок;

б) врахування рівня розумового розвитку, знань та умінь, працездатності, пізнавальної та практичної самостійності учнів, їх особливостей пізнавальних інтересів, вольового розвитку, ставлення до навчання;

в) жвавий, образний виклад матеріалу, мова учителя переконлива, чуттєва, його ставлення до учнів позитивне, зовнішній вигляд охайний, діловий, естетичний, використовуються цікаві приклади, наочні і технічні засобів навчання.

**62. Яке із запропонованих положень характеризує принцип індивідуального підходу до учнів у навчанні?**

а) застосування таких методів, прийомів і форм організації навчання, що забезпечать тривале збереження в пам'яті учнів набутих знань, умінь і навичок;

б) врахування рівня розумового розвитку, знань та умінь, працездатності, пізнавальної та практичної самостійності учнів, їх особливостей пізнавальних інтересів, вольового розвитку, ставлення до навчання;

в) жвавий, образний виклад матеріалу, мова учителя переконлива, чуттєва, його ставлення до учнів позитивне, зовнішній вигляд охайний, діловий, естетичний, використовуються цікаві приклади, наочні і технічні засобів навчання.

**63. Яке із запропонованих положень характеризує принцип емоційності у навчанні?**

а) застосування таких методів, прийомів і форм організації навчання, що забезпечать тривале збереження в пам'яті учнів набутих знань, умінь і навичок;

б) врахування рівня розумового розвитку, знань та умінь, працездатності, пізнавальної та практичної самостійності учнів, їх особливостей пізнавальних інтересів, вольового розвитку, ставлення до навчання;

в) жвавий, образний виклад матеріалу, мова учителя переконлива, чуттєва, його ставлення до учнів позитивне, зовнішній вигляд охайний, діловий, естетичний, використовуються цікаві приклади, наочні і технічні засобів навчання.

**64. Яке із запропонованих положень характеризує принцип демократизації у навчанні?**

- а) організація навчального процесу здійснюється відповідно до умов розвитку суспільства і тенденцій розвитку цивілізації, врахування особливостей навчання залежно від розвитку дитини, надання дитині право вибору та право вільного висловлювання думки;
- б) створення певної системи фізичного виховання (урок фізкультури кожного дня), поєднання фізичної культури з моральним, інтелектуальним та естетичним вихованням, створення матеріальної бази для занять спортом та умов з метою забезпечення санітарії та гігієни людини;
- в) дозування навчального матеріалу для учнів з урахуванням їх загального розвитку, намаганням кожного школяра розвивати свої здібності на основі відповідних умов у школах різного типу.

**65. Яке із запропонованих положень характеризує принцип виховання здорової дитини у навчанні?**

- а) організація навчального процесу здійснюється відповідно до умов розвитку суспільства і тенденцій розвитку цивілізації, врахування особливостей навчання залежно від розвитку дитини, надання дитині право вибору та право вільного висловлювання думки;
- б) створення певної системи фізичного виховання (урок фізкультури кожного дня), поєднання фізичної культури з моральним, інтелектуальним та естетичним вихованням, створення матеріальної бази для занять спортом та умов з метою забезпечення санітарії та гігієни людини;
- в) дозування навчального матеріалу для учнів з урахуванням їх загального розвитку, намаганням кожного школяра розвивати свої здібності на основі відповідних умов у школах різного типу.

**66. Яке із запропонованих положень характеризує принцип диференціації у навчанні?**

- а) організація навчального процесу здійснюється відповідно до умов розвитку суспільства і тенденцій розвитку цивілізації, врахування особливостей навчання залежно від розвитку дитини, надання дитині право вибору та право вільного висловлювання думки;
- б) створення певної системи фізичного виховання (урок фізкультури кожного дня), поєднання фізичної культури з моральним, інтелектуальним та естетичним вихованням, створення матеріальної бази для занять спортом та умов з метою забезпечення санітарії та гігієни людини;

в) дозування навчального матеріалу для учнів з урахуванням їх загального розвитку, намаганням кожного школяра розвивати свої здібності на основі відповідних умов у школах різного типу.

**67. Вкажіть рядок, в якому схарактеризовано методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності.**

а) це сукупність методів (словесні, наочні, практичні), спрямованих на передачу і засвоєння учнями знань, формування умінь і навичок;

б) методи, спрямовані на формування позитивних мотивів учіння, що стимулюють пізнавальну активність і сприяють збагаченню учнів навчальною інформацією;

в) це методи, що забезпечують одержання зворотної інформації про зміст, характер і досягнення у навчально-пізнавальній діяльності учнів та про ефективність праці вчителя.

**68. Вкажіть рядок, в якому схарактеризовано методи стимулювання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності.**

а) це сукупність методів (словесні, наочні, практичні), спрямованих на передачу і засвоєння учнями знань, формування умінь і навичок;

б) методи, спрямовані на формування позитивних мотивів учіння, що стимулюють пізнавальну активність і сприяють збагаченню учнів навчальною інформацією;

в) це методи, що забезпечують одержання зворотної інформації про зміст, характер і досягнення у навчально-пізнавальній діяльності учнів та про ефективність праці вчителя.

**69. Вкажіть рядок, в якому схарактеризовано методи контролю і самоконтролю за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності.**

а) це сукупність методів (словесні, наочні, практичні), спрямованих на передачу і засвоєння учнями знань, формування умінь і навичок;

б) методи, спрямовані на формування позитивних мотивів учіння, що стимулюють пізнавальну активність і сприяють збагаченню учнів навчальною інформацією;

в) це методи, що забезпечують одержання зворотної інформації про зміст, характер і досягнення у навчально-пізнавальній діяльності учнів та про ефективність праці вчителя.

**70. Вкажіть рядок, в якому подано визначення бесіди як методу навчання.**

а) це діалогічний метод навчання, за якого вчитель із допомогою вдало поставлених питань спонукає учнів відтворювати раніше набуті знання,

робити самостійні висновки-узагальнення на основі засвоєного фактичного матеріалу;

б) це словесне тлумачення понять, явищ, слів, термінів, принципів дій, прикладів тощо;

в) це образний, динамічний, емоційний виклад інформації про різні явища і події.

**71. Вкажіть рядок, в якому подано визначення пояснення як методу навчання.**

а) це діалогічний метод навчання, за якого вчитель із допомогою вдало поставлених питань спонукає учнів відтворювати раніше набуті знання, робити самостійні висновки-узагальнення на основі засвоєного фактичного матеріалу;

б) це словесне тлумачення понять, явищ, слів, термінів, принципів дій, прикладів тощо;

в) це образний, динамічний, емоційний виклад інформації про різні явища і події.

**72. Вкажіть рядок, в якому подано визначення розповіді як методу навчання.**

а) це діалогічний метод навчання, за якого вчитель із допомогою вдало поставлених питань спонукає учнів відтворювати раніше набуті знання, робити самостійні висновки-узагальнення на основі засвоєного фактичного матеріалу;

б) це словесне тлумачення понять, явищ, слів, термінів, принципів дій, прикладів тощо;

в) це образний, динамічний, емоційний виклад інформації про різні явища і події.

**73. Вкажіть рядок, в якому схарактеризовано метод навчання «робота з підручником».**

а) це самостійне опрацювання учнями друкованого тексту, що дає їм змогу глибоко осмислити навчальний матеріал, закріпити його, виявити самостійність у навчанні;

б) це короткі, лаконічні, чіткі вказівки (рекомендації) щодо виконання дії;

в) це інформативно-доказовий виклад великого за обсягом, складного за логічною побудовою навчального матеріалу.

**74. Вкажіть рядок, в якому схарактеризовано метод навчання «інструктаж».**

а) це самостійне опрацювання учнями друкованого тексту, що дає їм змогу глибоко осмислити навчальний матеріал, закріпити його, виявити самостійність у навчанні;

б) це короткі, лаконічні, чіткі вказівки (рекомендації) щодо виконання дії;

в) це інформативно-доказовий виклад великого за обсягом, складного за логічною побудовою навчального матеріалу.

**75. Вкажіть рядок, в якому схарактеризовано метод навчання «лекція».**

а) це самостійне опрацювання учнями друкованого тексту, що дає їм змогу глибоко осмислити навчальний матеріал, закріпити його, виявити самостійність у навчанні;

б) це короткі, лаконічні, чіткі вказівки (рекомендації) щодо виконання дії;

в) це інформативно-доказовий виклад великого за обсягом, складного за логічною побудовою навчального матеріалу.

**76. Вкажіть рядок, в якому схарактеризовано метод навчання «самостійне спостереження».**

а) безпосереднє споглядання та сприймання явищ дійсності, у процесі якого учень здобуває знання безпосередньо з життя, власних спостережень і дослідів;

б) оснащення ілюстраціями статичної (нерухомої) наочності, плакатів, малюнків, картин, карт, схем та ін.;

в) показ рухомих засобів наочності, приладів, дослідів, технічних установок тощо.

**77. Вкажіть рядок, в якому схарактеризовано метод навчання «ілюстрування».**

а) безпосереднє споглядання та сприймання явищ дійсності, у процесі якого учень здобуває знання безпосередньо з життя, власних спостережень і дослідів;

б) оснащення ілюстраціями статичної (нерухомої) наочності, плакатів, малюнків, картин, карт, схем та ін.;

в) показ рухомих засобів наочності, приладів, дослідів, технічних установок тощо.

**78. Вкажіть рядок, в якому схарактеризовано метод навчання «демонстрування».**

а) безпосереднє споглядання та сприймання явищ дійсності, у процесі якого учень здобуває знання безпосередньо з життя, власних спостережень і дослідів;

б) оснащення ілюстраціями статичної (нерухомої) наочності, плакатів, малюнків, картин, карт, схем та ін.;

в) показ рухомих засобів наочності, приладів, дослідів, технічних установок тощо.

**79. Вкажіть рядок, в якому схарактеризовано метод навчання «вправа».**

а) це цілеспрямоване, багаторазове повторення учнями певних дій та операцій (розумових, практичних) для формування навичок і вмінь;

б) вивчення у школі природних явищ за допомогою спеціального обладнання;

в) це застосування знань учнями у ситуаціях, наближених до життєвих.

**80. Вкажіть рядок, в якому схарактеризовано метод стимулювання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності- метод диспуту:**

а) передбачає використання моделювання життєвих ситуацій, стосунків людей, взаємодію речей, явищ на основі імпровізації, природного вияву вільних творчих сил учнів у навчальному процесі, що сприяє створенню емоційно-піднесеної атмосфери, засвоєнню матеріалу за допомогою емоційно насиченої форми його відтворення;

б) публічна суперечка на наукову чи суспільно важливу тему, яка базується на обміні думками між учнями, вчителями й учнями, що вчить їх мислити самостійно, сприяє розвитку аналітичних навичок, розвиває здатність до виваженої аргументації та поважання думки інших;

в) передбачає показ учням суспільної та особистої значущості учіння, висунення вимог, дотримання яких означає виконання ними свого обов'язку, привчання їх до виконання вимог, заохочення до сумлінного виконання обов'язків, оперативний контроль за виконанням вимог і в разі потреби - вказівки на недоліки та недоробки.

**81. Вкажіть рядок, в якому схарактеризовано метод стимулювання і метод навчально-пізнавальної діяльності-метод пізнавальних ігор:**

а) передбачає використання моделювання життєвих ситуацій, стосунків людей, взаємодію речей, явищ на основі імпровізації, природного вияву вільних творчих сил учнів у навчальному процесі, що сприяє створенню емоційно-піднесеної атмосфери, засвоєнню матеріалу за допомогою емоційно насиченої форми його відтворення;

б) публічна суперечка на наукову чи суспільно важливу тему, яка базується на обміні думками між учнями, вчителями й учнями, що вчить їх мислити самостійно, сприяє розвитку аналітичних навичок, розвиває здатність до виваженої аргументації та поважання думки інших;

в) передбачає показ учням суспільної та особистої значущості учіння, висунення вимог, дотримання яких означає виконання ними свого обов'язку, привчання їх до виконання вимог, заохочення до сумлінного виконання обов'язків, оперативний контроль за виконанням вимог і в разі потреби - вказівки на недоліки та недоробки.

**82. Вкажіть рядок, в якому схарактеризовано метод усного опитування як методу контролю і самоконтролю за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності.**

а) полягає у з'ясуванні рівня знань учня завдяки прямому контакту з ним під час перевіркової бесіди через постановку вчителем питань (завдань), підготовку учнів до відповіді та демонстрування своїх знань, корекцію і самоконтроль викладених знань у процесі відповіді, аналіз та оцінювання її;

б) відповідь учнів на завдання чи запитання, що зафіксована на аркуші паперу у формі розв'язання задач, предметних диктантів, самостійної роботи;

в) оцінювання рівня розвитку логічного мислення учнів, оволодіння ними розумовими операціями, науковими принципами, основними законами, що дають змогу оцінити рівень засвоєння окремих тем, понять, явищ, процесів, способів дій у межах конкретного навчального предмета за допомогою досить коротких стандартизованих чи не стандартизованих завдань, результатом яких є вибір правильної відповіді із декількох запропонованих.

**83. Вкажіть рядок, в якому подано визначення поняття «форма організації навчального процесу»:**

а) це взаємопов'язана діяльність викладача та учнів, спрямована на засвоєння учнями системи знань, набуття умінь і навичок, їх виховання і загальний розвиток;

а) це спосіб організації навчальної діяльності, який регулюється певним, наперед визначеним розпорядком; зовнішнє вираження узгодженої діяльності вчителя та учнів, що здійснюється у визначеному порядку і в певному режимі;

в) це конкретна навчальна ситуація, що сприяє досягненню проміжної (допоміжної) мети конкретного методу.

**84. Вкажіть рядок, в якому подано визначення поняття «метод навчання»:**

а) це взаємопов'язана діяльність викладача та учнів, спрямована на засвоєння учнями системи знань, набуття умінь і навичок, їх виховання і загальний розвиток;

а) це спосіб організації навчальної діяльності, який регулюється певним, наперед визначеним розпорядком; зовнішнє вираження узгодженої діяльності вчителя та учнів, що здійснюється у визначеному порядку і в певному режимі;

в) цеконкретна навчальна ситуація, що сприяє досягненню проміжної (допоміжної) мети конкретного методу.

**85. Вкажіть рядок, в якому подано визначення поняття «прийом навчання»:**

а) це взаємопов'язана діяльність викладача та учнів, спрямована на засвоєння учнями системи знань, набуття умінь і навичок, їх виховання і загальний розвиток;

б) це спосіб організації навчальної діяльності, який регулюється певним, наперед визначеним розпорядком; зовнішнє вираження узгодженої діяльності вчителя та учнів, що здійснюється у визначеному порядку і в певному режимі;

в) це конкретна навчальна ситуація, що сприяє досягненню проміжної (допоміжної) мети конкретного методу.

**86. Вкажіть рядок, в якому подано визначення поняття «урок». Урок - це:**

а) форма навчального процесу, за якою учні самостійно виконують практичні та лабораторні роботи, застосовуючи знання, навички й уміння, які, як правило, проводять із предметів чи тем фізико-математичного і природничо-біологічного циклів після вивчення великих розділів курсу;

б) обговорення класним колективом підготовлених учнями доповідей, рефератів, повідомлень, головних питань з основного розділу (чи кількох розділів);

в) логічно закінчена, цілісна, обмежена в часі частина навчально-виховного процесу, яку проводять за розкладом під керівництвом учителя з постійним складом учнів.

**87. Вкажіть рядок, в якому подано визначення поняття «навчальна екскурсія»:**

а) це навчальний курс, для якого розроблено варіанти програм, навчальні посібники та у процесі якого учні додатково вивчають окремі питання навчальної дисципліни, окремі розділи або вивчають окремі дисципліни;



б) це форма організації педагогічного процесу, спрямована на вивчення учнями поза межами школи і під керівництвом учителя природних чи соціальних явищ, процесів через безпосереднє їх сприймання;

в) це навчальні заняття у позаурочний час, організовані з метою розширення й поглиблення знань учнів з різних предметів навчального плану школи й розвитку в них інтересу до відповідних галузей науки, художньої літератури й мистецтва, техніки тощо;

г) це самостійне виконання учнями навчальних завдань після уроків вдома, або у школі, зокрема, в групах подовженого дня.

**88. Вкажіть рядок, в якому подано визначення поняття «предметні гуртки»:**

а) це навчальний курс, для якого розроблено варіанти програм, навчальні посібники та у процесі якого учні додатково вивчають окремі питання навчальної дисципліни, окремі розділи або вивчають окремі дисципліни;

б) це форма організації педагогічного процесу, спрямована на вивчення учнями поза межами школи і під керівництвом учителя природних чи соціальних явищ, процесів через безпосереднє їх сприймання;

в) це навчальні заняття у позаурочний час, організовані з метою розширення й поглиблення знань учнів з різних предметів навчального плану школи й розвитку в них інтересу до відповідних галузей науки, художньої літератури й мистецтва, техніки тощо;

г) це самостійне виконання учнями навчальних завдань після уроків вдома, або у школі, зокрема, в групах подовженого дня.

**89. Вкажіть рядок, в якому подано визначення поняття «домашня робота»:**

а) це навчальний курс, для якого розроблено варіанти програм, навчальні посібники та у процесі якого учні додатково вивчають окремі питання навчальної дисципліни, окремі розділи або вивчають окремі дисципліни;

б) це форма організації педагогічного процесу, спрямована на вивчення учнями поза межами школи і під керівництвом учителя природних чи соціальних явищ, процесів через безпосереднє їх сприймання;

в) це навчальні заняття у позаурочний час, організовані з метою розширення й поглиблення знань учнів з різних предметів навчального плану школи й розвитку в них інтересу до відповідних галузей науки, художньої літератури й мистецтва, техніки тощо;

г) це самостійне виконання учнями навчальних завдань після уроків вдома, або у школі, зокрема, в групах подовженого дня.

**90. Яке із понять характеризує визначення «Навчальний курс, для якого розроблено варіанти програм, навчальні посібники та у процесі якого учні додатково вивчають окремі питання навчальної дисципліни, окремі розділи або вивчають окремі дисципліни»?**

- а) факультатив;
- б) предметні гуртки;
- в) навчальна екскурсія;
- г) домашня робота.

**91. Яке із понять характеризує визначення «Форма організації педагогічного процесу, спрямована на вивчення учнями поза межами школи і під керівництвом учителя природних чи соціальних явищ, процесів через безпосереднє їх сприймання»?**

- а) факультатив;
- б) предметні гуртки;
- в) навчальна екскурсія;
- г) домашня робота.

**92. Яке із понять характеризує визначення «Навчальні заняття у позаурочний час, організовані з метою розширення й поглиблення знань учнів з різних предметів навчального плану школи й розвитку в них інтересу до відповідних галузей науки, художньої літератури й мистецтва, техніки тощо»?**

- а) факультатив;
- б) предметні гуртки;
- в) навчальна екскурсія;
- г) домашня робота.

**93. Яке із понять характеризує визначення «Самостійне виконання учнями навчальних завдань після уроків вдома, або у школі, зокрема, в групах подовженого дня»?**

- а) факультатив;
- б) предметні гуртки;
- в) навчальна екскурсія;
- г) домашня робота.

**94. Яке із понять характеризує визначення «Форма навчального процесу, за якою учні самостійно виконують практичні та лабораторні роботи, застосовуючи знання, навички й уміння, які, як правило, проводять**

**із предметів чи тем фізико-математичного і природничо-біологічного циклів після вивчення великих розділів курсу»?**

- а) урок;
- б) практикум;
- в) семінарське заняття;
- г) навчальна екскурсія.

**95. Яке із понять характеризує визначення «Форма навчального процесу, за якою відбувається обговорення класним колективом підготовлених учнями доповідей, рефератів, повідомлень, головних питань з основного розділу (чи кількох розділів)»?**

- а) урок;
- б) практикум;
- в) семінарське заняття;
- г) навчальна екскурсія.

**96 Яке із понять характеризує визначення «Логічно закінчена, цілісна, обмежена в часі частина навчально-виховного процесу, яку проводять за розкладом під керівництвом учителя з постійним складом учнів»?**

- а) урок;
- б) практикум;
- в) семінарське заняття;
- г) навчальна екскурсія.

**97. Вкажіть рядок, у якому зазначено, що знання учня відповідають середньому рівню навчальних досягнень.**

- а) відповідь учня при відтворенні навчального матеріалу елементарна, фрагментарна, зумовлюється початковими уявленнями про предмет вивчення;
- б) учень відтворює основний навчальний матеріал, здатний вирішувати завдання за зразком, володіє елементарними вміннями навчальної діяльності;
- в) учень знає істотні ознаки понять, явищ, закономірностей, зв'язків між ними, самостійно застосовує знання в стандартних ситуаціях, володіє розумовими операціями (аналізом, абстрагуванням, узагальненням тощо), робить висновки, виправляє допущені помилки; відповідь учня повна, правильна, логічна, обґрунтована, хоча їй і бракує власних суджень, він здатний самостійно здійснювати основні види навчальної діяльності;
- г) знання учня глибокі, міцні, узагальнені, системні; він уміє застосовувати їх творчо, навчальна діяльність має дослідницький характер, позначена вміннями самостійно оцінювати життєві ситуації, явища, факти, виявляти і обстоювати власну позицію.

**98. Суть якого рівня навчальних досягнень учня характеризує положення «Учень знає істотні ознаки понять, явищ, закономірностей, зв'язків між ними, самостійно застосовує знання в стандартних ситуаціях, володіє розумовими операціями (аналізом, абстрагуванням, узагальненням тощо), робить висновки, виправляє допущені помилки; відповідь учня повна, правильна, логічна, обґрунтована, хоча їй і бракує власних суджень, він здатний самостійно здійснювати основні види навчальної діяльності?»**

- а) початкового рівня навчальних досягнень учня;
- б) середнього рівня навчальних досягнень учня;
- в) достатнього рівня навчальних досягнень учня;
- г) високого рівня навчальних досягнень учня.

**99. Суть якого рівня навчальних досягнень учня характеризує положення «Знання є глибокі, міцні, узагальнені, системні; він уміє застосовувати їх творчо, навчальна діяльність має дослідницький характер, позначена вміннями самостійно оцінювати життєві ситуації, явища, факти, виявляти і обстоювати власну позицію?»**

- а) початкового рівня навчальних досягнень учня;
- б) середнього рівня навчальних досягнень учня;
- в) достатнього рівня навчальних досягнень учня;
- г) високого рівня навчальних досягнень учня.

**100. Яке із положень характеризує особливості соціальної компетенції?**

- а) здатність брати на себе відповідальність, брати участь у спільному прийнятті рішень, врегулюванні конфліктів ненасильницьким шляхом, у функціонуванні та розвитку демократичних інститутів суспільства;
- б) розуміння несхожості людей, взаємоповага до мови, релігії, культури тощо;
- в) володіння усною і писемною рідною та іншими мовами.

**101. Яке із положень характеризує особливості полікультурної компетенції?**

- а) здатність брати на себе відповідальність, брати участь у спільному прийнятті рішень, врегулюванні конфліктів ненасильницьким шляхом, у функціонуванні та розвитку демократичних інститутів суспільства;
- б) розуміння несхожості людей, взаємоповага до мови, релігії, культури тощо;
- в) володіння усною і писемною рідною та іншими мовами.

**102. Педагогічна майстерність - це:**

- а) комплекс якостей особистості, що забезпечують високий рівень самоорганізації професійної діяльності на рефлексивній основі;
- б) самоорганізуюча система у структурі особистості, де системоутворюючим фактором виступає гуманістична спрямованість, яка дозволяє доцільно вибудувати педагогічний процес;
- в) творчий рівень професійно-педагогічної діяльності педагога;
- г) високий рівень розвитку ділових якостей особистості.

**103. Гуманістична спрямованість діяльності вихователя:**

- а) вияв професійної ідеології вчителя;
- б) негативне ставлення до педагогічної діяльності;
- в) система роботи вчителя в проведенні різних форм роботи з учнями;
- г) саморозвиток дитини в діяльності.

**104. Самовиховання вчителя - це:**

- а) організація позакласної діяльності учнів початкової школи;
- б) формування людиною своєї особистості відповідно до свідомо поставленої мети;
- в) участь у навчально-виховній діяльності;
- г) організація роботи з батьками дітей.

**105. Психологічна стійкість у професійній діяльності:**

- а) позитивне емоційне ставлення до себе, дітей, праці;
- б) негативні емоції;
- в) мінорний тон;
- г) емоційні переживання.

**106. Якості, які дають змогу вчителю здійснювати свою професійну діяльність:**

- а) альтруїзм;
- б) авторитарність;
- в) впевненість у собі, відсутність страху перед дітьми;
- г) егоїзм.

**107.3 наведеного переліку виберіть компоненти педагогічної майстерності:**

- а) гуманістична спрямованість педагогічної діяльності;
- б) професійна компетентність;
- в) педагогічна техніка;
- г) педагогічні здібності;

д) усі відповіді правильні.

**108. Головними критеріями передового педагогічного досвіду є:**

- а) актуальність, перспективність, новизна, результативність;
- б) особистість автора досвіду;
- в) наявність матеріальних умов для поширення досвіду;
- г) оригінальність форм досвіду.

**109. Який компонент педагогічної майстерності визначається мотивами, потребами, ідеалами, схильностями, ціннісними орієнтаціями:**

- а) педагогічні знання;
- б) педагогічні здібності;
- в) гуманістична спрямованість;
- г) педагогічні вміння.

**110. Яку роль відіграє дикція в діяльності вчителя математики?**

- а) організовує навчальну діяльність школярів;
- б) організовує позакласну діяльність учнів;
- в) служить прикладом мовлення для дітей;
- г) створює конфліктні ситуації у спілкуванні.

**111. Основною умовою цілеспрямованого впливу на особистість школяра є:**

- а) правильне сприймання вчителем особистості дитини;
- б) спеціальна організація провідного виду діяльності;
- в) уміння враховувати основні потреби дитини;
- г) враховувати особистісні якості учня в організації діяльності.

**112. Педагогічний досвід - це:**

- а) практична діяльність вчителя початкової школи і її результат;
- б) загальна ознака педагогічної діяльності;
- в) вид діяльності вчителя початкової школи;
- г) накопичення професійних навичок.

**113. Педагогічний такт передбачає наявність у педагога таких рис:**

а) гуманне ставлення до дітей, уважність і спостережливість, уміння бачити моральний бік своїх та чужих дій, уміння керувати собою та стримувати негативні емоції;

б) витримка, самовладання і здатність навіть у гостро конфліктних ситуаціях приймати педагогічно доцільні рішення, уміння передбачати усі можливі наслідки своїх слів і вчинків;

- в) самокритичність і уміння виправити допущені помилки, творче мислення, сміливість у розв'язанні моральних проблем;
- г) усі відповіді правильні.

**114. *Методи вивчення передового досвіду:***

- а) спостереження за роботою вчителя;
- б) перегляд фрагментів фільмів;
- в) перегляд методичної літератури;
- г) дослідження з певних тем.

**115. *Стили педагогічного спілкування:***

- а) демократичний;
- б) педагогічний;
- в) особовий;
- г) психолого-педагогічний.

**116. *Педагогічні умови, які сприяють ефективності спілкування:***

- а) володіння психолого-педагогічними якостями та вміннями;
- б) організаторські вміння;
- в) дидактичні прийоми;
- г) методи навчання.

**117. *Який компонент педагогічної майстерності забезпечує швидкість оволодіння майстерністю:***

- а) педагогічні знання;
- б) педагогічні здібності;
- в) гуманістична спрямованість;
- г) педагогічні вміння.

**118. *Швидкість, з якою педагог вимовляє слова, речення, весь текст у цілому це:***

- а) дикція;
- б) темп мовлення;
- в) інтонація;
- г) ритм мовлення.

**119. *Міміка, жести, пантоміміка, візуальний контакт є засобами:***

- а) вербальної взаємодії;
- б) невербальної взаємодії.

**120. *Моторику всього тіла: позу, ходу, нахили, поставу відображає:***

- а) міміка;
- б) жестика;
- в) праксеміка;
- г) пантоміміка.

**121. Дихання, голос, дикція і темпоритм - це:**

- а) комунікативні якості мовлення;
- б) складові техніки мовлення.

**122. Правильність, виразність, ясність, точність, стислість, доцільність - це:**

- а) комунікативні якості мовлення;
- б) складові техніки мовлення.

**123. Яка з названих функцій не є функцією педагогічного спілкування:**

- а) пізнавальна;
- б) інформаційна;
- в) самоствердження;
- г) самореалізації;
- д) співпереживання.

**124. Якому поняттю відповідає визначення: «Комплекс властивостей особистості, який забезпечує високий рівень самоорганізації професійної педагогічної діяльності на рефлексивній основі»:**

- а) педагогічна діяльність;
- б) педагогічна майстерність;
- в) педагогічна техніка;
- г) педагогічна творчість.

**125. Зіткнення протилежно спрямованих, несумісних одна з одною тенденцій у свідомості окремого індивіда, у міжособистісних відносинах або взаємодіях індивідів чи груп людей, пов'язане з гострими негативними емоційними переживаннями - це:**

- а) конфлікт;
- б) конфлікт поведінки;
- в) конфлікт діяльності.

**126. Діагностування, цілепокладання, планування, виконання, контроль і корекція - це етапи:**

- а) самовиховання;
- б) самовдосконалення;



в) самоактуалізації.

**127. Зміст обов'язкових професійних знань для кожного вчителя складають:**

- а) знання предмету, педагогіки та психології;
- б) знання психологічних особливостей особистості;
- в) знання методики викладання предмету;
- г) знання соціології, логіки.

**128. Створення вчителем потрібних або бажаних станів, тобто таких, які забезпечують ефективність його дій називають:**

- а) саморегуляцією;
- б) психологічним налаштуванням;
- в) психологічною розрядкою;
- г) емоційним налаштуванням.

**129. Виразальні рухи м'язів обличчя - це:**

- а) пантоміміка;
- б) міміка;
- в) жести;
- г) інтонація.

**130. Визначте стратегії педагогічної взаємодії у конфліктах та конфліктних ситуаціях:**

- а) уникнення конфлікту;
- б) конфронтація(суперництво) у конфлікті;
- в) стратегія пристосування;
- г) компроміс;
- д) співробітництво;
- е) усі відповіді правильні.

## РЕКОМЕНДОВАНІ ІНФОРМАЦІЙНІ ДЖЕРЕЛА

### Базова

1. Аксьонова О. В. Методика викладання економічних дисциплін [Текст]: навч. посібн. / О.В. Аксьонова. - К.: КНЕУ, 2006. - 708 с.
2. Балягіна І. А., Богорад М. А., Ковальчук Г. О. Методика викладання економіки: Навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисц. - К. : КНЕУ, 2006. - С. 27-30.
3. Бевз Г.П. Методи навчання математики. – Х.: Вид. група «Основа», 2003. – 96 с. – (Серія «Бібліотека журналу “Математика в школах України”»; Вип.4).
4. Бобров В. Г., Ковальчук Г. О., Мельничук В. Г. та ін. Економіка: Програма / Економіка: Програми для загальноосвітніх навчальних закладів 6-11 класи. - К., 2006. - С. 71-89.
5. Бондарева Н.Ф. Економіка. 10 клас. Методичний посібник до підручника Г. О. Ковальчук, В. Г. Мельничука, В. О. Огнев'юка. - Х.: Вид. Група «Основа», 2008. - 224 с.
6. Бурда М.І. Принципи відбору змісту шкільної математичної освіти // Педагогіка і психологія. – 1996. - №1. – С.40-45.
7. Вачевський М. В., Скотний В. Г., Мадзігон В. М. та ін. Основи економічних знань. 10-11 клас. Підручник. - К.: Центр навчальної літератури, 2004. - 536 с.
8. Методика викладання математики в середній школі / О.Я. Блох, Є.С. Канін, Н.Г. Килина та ін. Упоряд. Р.С. Черкасов, А.А. Столяр. – Х.: Вид-во «Основа» при Харк. ун-ті, 1992. – 304 с.
9. Жовтанецький О., Чуба Н. Цікава економіка: Навч. посібник. 2-ге видання, доповн. та уточн. - Львів: Априорі, 2010. - 408 с.
10. Загальна економіка: Підручник / І. Ф. Радіонова та ін. За ред. І. Ф. Радіонової. - 3-тє вид., доп. і перероб. - Кам'янець-Подільський: Абетка-НОВА, 2002.
11. Ковальова К. І., Ковальов В. В. Методика викладання економіки в школі: навч. посіб. - К.: Вид-во Ліра-К, 2012. - 184 с.
12. Ковальчук Г. О. Активізація навчання в економічній освіті: Навч. посіб. Вид. 2-ге, доп. - К.: КНЕУ, 2005. - С. 97-108.
13. Крупська Л. П., Тимченко І. Є., Чорна Т. І. Економіка. 10 клас. Профільний рівень: Підручник для загальноосвітніх навчальних закладів. - Х.: Вид-во «Ранок», 2010. - 256 с.
14. Крупська Л.П., Пархоменко І.М., Кириленко М.М., Тимченко І.Є. Моя економіка. Методичні рекомендації для вчителів економіки. – Київ, 2000. – 220с.
15. Махамат С.В. Економіка.10 клас. Профільний рівень: Розробка уроків - Х.: Вид-во «Ранок», 2010. - 464 с.
16. Мельничук В.Г., Ковальчук Г.О., Огнев'юк В.О. Економіка: Підручник для 10 класу. - К.: «Навчальна книга», 2005. – 256 с.
17. Усі уроки економіки: 10 клас / Упоряд. Н.С. Макарова. - Х.: Вид. група «Основа», 2006. - 288 с.

### Допоміжна

18. Булавенко С. Застосування методики критичного мислення на уроках економіки // Географія та основи економіки в школі. - 2004. - № 1. - С. 17-19.
19. Гушлей Й.М., Вітелко І.М. Загальна методика викладання основ економіки: Пробний навчальний посібник. – Тернопіль: Астон, 2004. – 108с.
20. Горленко Г.О. Методичний посібник для вчителя до Збірника задач з економіки.

Вид. 2-е. - Кам'янець Подільський: Абетка Нова, 2003. - 116 с.

21. Димарчук Т. В. Застосування інтерактивних методів при вивченні економіки // Економіка в школах України. - 2006. - №11. - С.19-22.

22. Збірник задач з економіки: Навчальний посібник для учнів 10-11 класів загальноосвітніх навчальних закладів з поглибленим вивченням економіки / Упорядник Горленко Г. О. Вид.2-е. - Кам'янець Подільський: Абетка Нова, 2002. - 168 с.

23. Квартіна Б. О. Розвиток життєвої компетентності на уроках з основ економіки // Економіка в школах України. - 2007. - №10. - С.10.

24. Махотін Д. А. Інтерактивне навчання на уроках економіки // Економіка в школах України. - 2008. - №7. - С. 30-32.

25. Моя економіка: Підручник для 8-9 класів загальноосвітніх навчальних закладів з поглибленим вивченням економіки та для учнів 10-х класів загальноосвітніх і гуманітарних профілів. / М.М. Кириленко та ін. – К.: А.П.П., 2001. – 320с.

26. Основи економіки: Програми для загальноосвітніх навчальних закладів загальноосвітнього, природничо-математичного та технологічного напрямів навчання. – К.: Шкільний світ, 2001. – 47с.

27. Політило М. Ф. Використання інформаційних схем на уроках економіки // Економіка в школах України. - 2006. - №№ 9-12.

28. Практикум з економіки для 10-11 класів / упор. Горленко Г.О., «Абетка Нова», 2005.

29. Практикум з економіки для 10-11 класів: Посібник для вчителів / упор. Горленко Г.О., «Абетка - Нова», 2005.

30. Сухова О.С. Навчання на уроках економіки? Легке, цікаве, успішне! // Економіка в школах України. - 2008. - №1. - С.15-21.

31. Сидоренко О. Ситуаційна методика навчання: теорія і практика / О. Сидоренко, В. Чуба. - К.: Центр інновацій та розвитку, 2001. - 256 с.

32. Терентьєва Н. О. Методика викладання економічних дисциплін у вищій школі [Текст]: навч. посібн. / Н. О. Терентьєва, В.В. Кузьменко. - Херсон: РІПО, 2010. - 150 с.

## Інформаційні ресурси

1. База шкільних підручників онлайн <https://gdz4you.com/pidruchnyky/>
2. Газета «Бізнес»: [www.business.kiev.ua](http://www.business.kiev.ua)
3. Державна податкова адміністрація: [www.sta.gov.ua](http://www.sta.gov.ua)
4. Державний комітет статистики України: [www.ukrstat.gov.ua](http://www.ukrstat.gov.ua)
5. Діловий центр України: [www.bc.kiev.ua/index.html](http://www.bc.kiev.ua/index.html)
6. Інститут економічних досліджень та політичних консультацій: [www.ier.kiev.ua](http://www.ier.kiev.ua)
7. Ліга Бізнес: [www.business.liga.net](http://www.business.liga.net)
8. Міжнародний валютний фонд: [www.imf.org](http://www.imf.org)
9. Міжнародний інститут порівняльного аналізу: [www.icaei.org.ua](http://www.icaei.org.ua)
10. Міністерство економіки та з питань європейської інтеграції України: [www.mi.kmu.gov.ua](http://www.mi.kmu.gov.ua)
11. Міністерство фінансів України: [www.minfin.gov.ua](http://www.minfin.gov.ua)
12. Національний банк України: [www.bank.gov.ua](http://www.bank.gov.ua)
13. Організація з економічного співробітництва і розвитку: [www.oecd.org](http://www.oecd.org)

14. Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України:  
<https://www.mon.gov.ua>, <https://mon.gov.ua/ua/tag/zagalna-serednya-osvita>
15. Світова організація торгівлі: [www.wto.org](http://www.wto.org)
16. Статистика по Європі: [www.europa.eu.int/comm./eurostat](http://www.europa.eu.int/comm./eurostat)

*Навчальне видання*

**ЗАГРЕБЕЛЬНИЙ Сергій Леонідович**

## **СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ МАТЕМАТИЧНОЇ ТА ЕКОНОМІЧНОЇ ОСВІТИ**

**методичні вказівки до практичних занять та самостійної  
роботи для студентів спеціальності  
014 Середня освіта (математика)**

Редагування, комп'ютерне верстання

Я. О. Бершацька

00/2021. Формат 60 × 84/16. Ум. друк. арк. 3,2.  
Обл.-вид. арк. 3,63. Тираж 100 прим. Зам. №2.

Видавець і виготівник  
Донбаська державна машинобудівна академія  
84313, м. Краматорськ, вул. Академічна, 72.  
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи  
ДК № 1633 від 24.12.2003